

B

RØYKEN HISTORIELAG

BYGDEMAGASINET

NR 29

MARS

1995

ISSN 0802-3824

BYGDEMAGASINET

Organ for Røyken Historielag.

Redaksjonskomite: Turid Sandvik, Bjørn Brønner, Jan Lien.

Bygdemagasinet's adresse: Brøholtlia 22, 3430 Spikkestad.

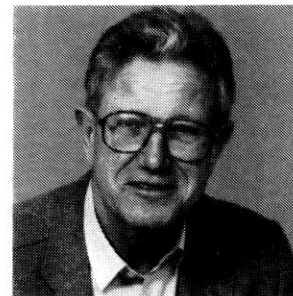
Tlf. 31 28 38 66

Innhold

Formannen har ordet	3
50 år siden frigjøringen	4
Bilveg, vannveg eller bane i Røyken ?	4
Molybdengruvene i Sørumsåsen: 50 år siden nedleggelsen	6
Forsidebildet i nr 28	10
Lingsom havregryn	11
Aaros anno 1919	12
Høyrekjøringen i Norge	12
I manns minne: Gunnar Hagenlund om Hyggen for 60-70 år siden	13
Intervju med Odd H. Sandlund	15
Fra arbeidet i komiteen for slekts- og gårdshistorie	16
Hyggen anno 1921	18
Svar på premiekonkurransen i nr 28	19
Premiekonkurranse nr 29	20
Kulturuka 1995	20
Aktivitetsliste for våren 1995	21
Bryggerhuset på Hajum	22
Årsberetning for Røyken Historielag 1994 -95	24
Regnskap/Budsjett	26

Bildet på omslaget:

Skoleklasse fra Røyken på sparktur til Slemmestad. Her en pust i bakken med Åsgårdhaugen i bakgrunnen. (Årstall ukjent.) Kan leserne hjelpe oss med årstall og personnavn?

Formannen har ordet

I år er det 50 år siden landet vårt ble frigjort fra de tyske okkupantene. Dette vil bli markert med tilstelninger av forskjellig art over hele landet; så også i vår kommune.

Det er naturlig at Historielaget tar sin del for at begivenheten kan bli markert på en verdig måte. Vi anser det som meget viktig at alle de som ofret liv og helse i frigjøringskampen blir minnet ved denne anledning. På annet sted i dette magasin redegjør vi for Historielagets deltakelse.

Arbeidene på Hernestangen gikk greit videre i fjor høst, selv om alt tar lengere tid enn beregnet. Arbeidet drives jo frem på dugnad. I løpet av vinteren etterses materialene til Bryggerhuset fra Gjellum slik at dette kan være klart til oppsetting når våren kommer.

Kornmagasinet har fått lagt et etterlengtet nytt gulv. Styret arbeider med fornyelse av bord og stoler slik at forholdene kan bli lagt greit til rette for de som måtte ønske å leie lokalet til sine arrangementer. Atmosfæren i Kornmagasinet bør gi god stemning til mang en åremålsdag.

Årsmøtet er i år lagt til torsdag 30.mars. Det er å håpe at flest mulig medlemmer møter opp for å støtte opp om styrets arbeide og å komme med eventuelle innspill til det videre arbeide.

Forøvrig benytter jeg denne anledning til å takke for samarbeidet og den tilliten medlemmene har vist meg som formann gjennom 4 år. Jeg har nå funnet det riktig å be om avløsning. Dette betyr ikke at jeg anser meg ferdig i Historielaget. Vi har sammen utallige spennende arbeidsoppgaver å gå løs på. I noen tid nå kan jeg ønske å konsentrere meg om andre oppgaver enn det å administrere laget.

Slemmestad, 22. februar 1995

Cato L. Christoffersen
formann

50 år siden frigjøringen

I mai måned er det 50 år siden Tyskland kapitulerte også i Norge.

Denne begivenheten vil bli markert med flere arrangementer i kommunen. Nærmere omtale vil komme gjennom bl.a. annonser fra kommunens side.

Røyken Historielag har etter henstilling fra en komité ledet av ordføreren påtatt seg å stå for følgende arrangementer:

1. Markvandring til to av hyttene som «gutta på skauen» benyttet under krigen. Dette går av stabelen søndag 7. og søndag 14. mai. Bjørn Brønner har ansvaret for avviklingen.

2. På Kornmagasinet blir det utstilling med tema fra krigens dager. Svein E. Hansen har ansvaret for dette. Han har kontakt med Hjemmefrontmuseet i Oslo som låner ut en god del utstyr.

3. Årbok 1995 vil bli tilegnet «Krigen i Røyken» i sin helhet. Komiteen som består av Ole Sønju, Terje Martinsen, Odd Sandlund og Gustav Kirkerud, arbeider på spreng for å få denne ferdig til utgivelse 8. mai. Foruten at boken distribueres gratis til medlemmene, planlegges det salg til inntekt for «Stiftelsen Kulturhuset Sekkefabriken». Kostnadene for boka dekkes av avsatte midler til feiring av frigjøringsjubileet.

Nærmere enkeltheter om de forskjellige arrangementene henviser vi til annonser i Røyken og Hurums avis.

Styret

Bilveg, vannveg eller bane i Røyken?

RH har uttalt seg til tre plan- og utredningssaker av stor betydning for kulturminner og kulturmiljø i bygda.

Melding om konsekvensutredning

RH har ved brev av 13. sept. 1994 uttalt seg til melding om konsekvensutredning av ny hovedveg mellom Asker og Krokodden i Røyken. Av meldingen går fram at vegvesenet krever ny hovedveg før kommunal utbygging i Hallenskog og Slemmestad. Vegen er tenkt bygget med tunnel under Stokkeråsen, følge Grodalen ned til Brynsholmen og gå på østsiden av dalen og krysse Åroselva med kryss med ny RV282 ved Krokodden. (Oslofjordforbindelsen). For Røyken er budsjett og tidspunkt for vegbygging usikkert.

RH mener å vite at NSB planlegger modernisering mellom Oslo og Asker (vestkorridoren) og kanskje doubler kapasiteten. I meldingen sier vegvesenet at vestkorridorplanleggingen ikke har betydning for planlegging av ny hovedveg i Røyken. At Spikkestadbanen går gjennom Røyken og at røykenbøringer er urolige for å miste banen sin, nevner Statens vegvesen ikke. Heller ikke nevnes Røykens ønske om oppretting av båtrute med forbindelse mellom bla. Slemmestad og Oslo.

Dersom bygging av hovedveg fører til at jernbanen nedlegges, er vi redd trafikkøkningen på lokalvegene vil bli utålelig og få store konsekvenser for kulturminner og kulturmiljø. Viss hovedveg vil virke drivende på kommunal og privat utbygging vil dette også få konsekvenser for kulturminner og -miljø.

Meldingen gir få opplysninger om konsekvenser for kulturminner og kulturmiljø i Røyken. Så vidt RH kan forstå vil tiltaket berøre vesentlige kulturminner og kulturmiljø mellom Stokkeråsen og Brynsholmen både i Grodalen og langs høgdedraget østenfor. Ved Krokodden vil konsekvensene for kulturmiljøet bli vesentlige (kryss). Ukjente kulturminner og naturområdet sør for Brynsholmen kan bli sterkt berørt.

Vegvesenet ønsker hverken å konsekvensutrede vegtiltaket eller registrere kulturminner som berøres. RH mener at tiltaket berører så vesentlige kulturminneinteresser og er beheftet med så stor usikkerhet at det må konsekvensutredes etter reglene i Plan og bygningsloven. Innvirkning på kommunal og privat utbygging, rutebåt og Spikkestadbanens framtid med konsekvenser for kulturmiljøet må inngå i utredningen. RH har bedt om at et vegalternativ med tilknytning ved Røyken Rådhus blir utredet. Et slik alternativ vil i prinsippet følge eksisterende Slemmestadveg og må legges i tunnel forbi Grette, Kornmagasinet og sykehjemmet. Da vil støy og trafikkfare bortfalle og elvedalen sørover fra Brynsholmen samt Krokodden vil bli spart. RH har også bedt om utredning av lang tunnel nordover fra Brynsholmen for å spare miljøet i og ved Grodalen.

Kommunedelplan

RH har ved brev av 22. juni 1994 også uttalt seg til kommunedelplan for Hallenskog-Skithegga som omfatter bolig-, vann-, veg- og kloakkutbygging. Samtidig planlegger NVE prosjekt for kanalisering av Hegga gjennom Hallenskog. Elva foreslås rettet ut og lagt i kanal med 25 m bred dagåpning.

Av hensyn til landskapet og stort potensial for automatisk fredete kulturminner i åsen, har RH bedt om at boligbygging begrenses og konsentreres. Videre har vi bedt om at kulturlandskapet gjennom Hallenskog ikke ødelegges av kanaliseringstiltak med tvilsom nytte og store konsekvenser. Vi har bedt om at flomvannstunnel bygges korteste veg gjennom Rødåsen i stedet for kanal og slik verne Hallenskog effektivt mot skadeflom. Dette vil også spare verneverdig damanlegg i Heggedal.

Reguleringsplan

Ved brev av 1. august har RH uttalt seg til reguleringsplan for Røyken sentrum. Veganleggene og stasjonsområdet er hovedtema i planen. Vi har gått imot etablering av rundkjøring eller annen kryssutforming som innebærer skjemmende inngrep i terrenget foran Røyken kirke. Vi har sluttet oss til et alternativ som innebærer opprettholdelse av nåværende situasjon ved Røyken stasjon og har foreslått at tilbudet med matebusser utvikles videre for derved å spare områder langs Skithegga for å bli parkeringsplass for personbiler. Områdene langs elva bør fortsatt ha et grønt preg. Slemmestadvegen med bruanlegg har vi foreslått blir opprustet estetisk. Vi har motsatt oss at oldtidsvegen ved idrettsplassen opparbeides til moderne gang-/sykkelveg, og krevet at den reguleres til bevaring.

Knut Skjeggestad

Molybdengruvene i Sørumåsen: 50 år siden nedleggelsen

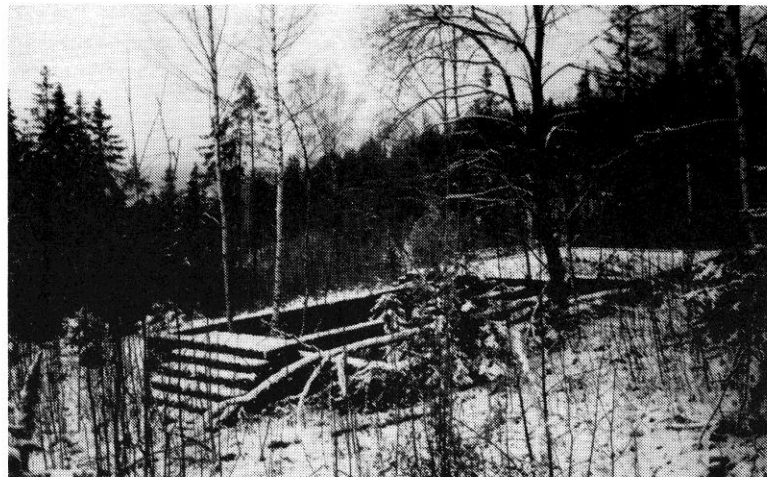
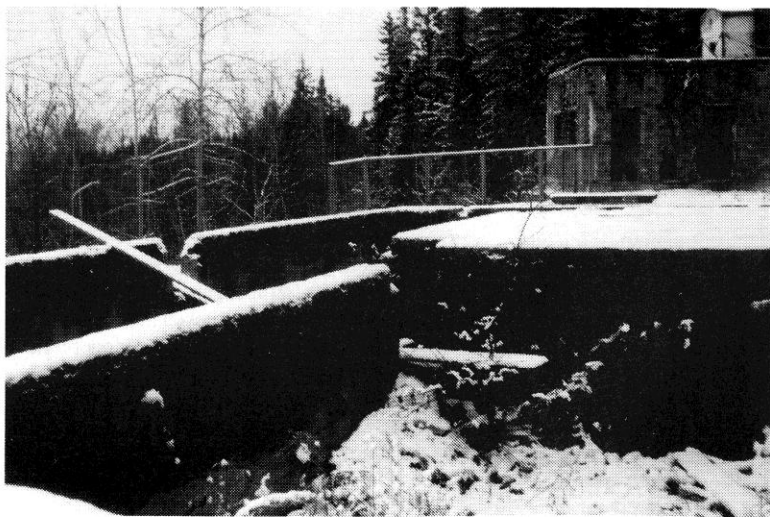
Et av de krigsminnene vi har her i lokaldistriktet er molybdengruvene i Sørumåsen, som mange sikkert har sett rester av på tur i Kjekstadmarka. Gruvene ble drevet av tyskerne under krigen, men ble nedlagt i 1945 da driften ikke lenger var lønnsom. Gruvene befinner seg i Lier kommune, men har tilknytning til Røyken ved at malmen ble brakt til Spikkestad stasjon og fraktet med tog derfra.

Elin Margrete Johansen, som dette skoleåret er elev i klasse 3AFA ved Røyken videregående skole, skrev nylig en lokalhistorisk oppgave om molybdengruvene. Med tillatelse fra forfatteren trykker vi her oppgaven i sin helhet.

Molybdengruvene i Sørumåsen

av Elin Margrete Johansen

I denne terminoppgaven har jeg valgt å skrive om noe fra norgeshistorien, nærmere bestemt fra lokalmiljøet. Under en tur i Sørumåsen fikk jeg se en rekke ruiner, og jeg bestemte meg for å undersøke litt nærmere om gruvedriften som engang har vært her. Det viste seg imidlertid å ikke være så lett. Driften foregikk av tyskerne under annen verdenskrig, og skulle kanskje ikke foregå i full offentlighet. Det er til nå skrevet få artikler om dette emnet, og jeg har heller ikke lyktes i å få tak i personer som har vært viktige i denne sammenheng. En av de jeg fikk vite satt inne med en del opplysninger, hadde f.eks. blitt alvorlig syk. Derfor har jeg nøyd meg med å snakke med min bestemor og et par andre jeg kjenner. De visste riktignok ikke så mye, men de ga meg da

iallefall et inntrykk av at det hele hadde vært lite kjent, særlig blant folk på Spikkestad. Slik sett er oppgaven basert kun på noen få kilder, men de skulle være ganske pålitelige.

Som problemstilling har jeg valgt: Hvor stor aktivitet har det vært i Sørumåsen og hadde den stor betydning for folk i lokalmiljøet?

Sørvest for Skapertjern slynger det seg en sti nedover mot Linneslia og den gamle jernbanetraseen der. På hver side av denne stien kan man, av og til skjult mellom grantrær og kratt, se en rekke ruiner. Som oftest er det bare grunnmurer og trappeavsatser som står igjen. Et sted er det også bygget en bro over to dype hull i fjellveggen. Det er rester etter gruvedriften som var her for over femti år siden.

Sørumåsen strekker seg fra Linnes til Reistad i Lier og er på sitt høyeste 261 meter. Fjellgrunnen består for det meste av granitt, den såkalte Drammensgranitten. Det er i denne granitten at molybdenen forekommer.

Molybden er et bløtt og smidig metall med en sølvgrå farge. Det minner mye om bly, derav navnet. Molybden bygger nemlig på det greske «molybdos», som nettopp betyr bly. Men mens bly er et vanlig metall, forekommer molybden relativt sjeldent. I Norge har det imidlertid vært noen drivverdige forekomster og landet hadde tidligere en framtrædende plass som molybdenprodusent. De største forekomstene har vært i Knaben gruver i Vest-Agder, men Sørumåsen har også utgjort et ganske betydelig felt. I dag brukes molybden hovedsakelig i jern- og stållegeringer til blant annet fly-, bil- og motorindustrien.

De første funnene som man vet om ble gjort i Sørumåsen, kan spores tilbake til 1918. De ble registrert hos bergmesteren for Østlandet og det ble snart søkt om tillatelse til å sette igang drift. Alt i alt ble det gjort funn på atten steder i skogene omkring, og en liten tunnel ble sprengt ut. I den la man en skinnegang slik at malmen kunne kjøres

ut på traller. Utenfor ble den knust, pakket i kasser og fraktet med hest til Spikkestad stasjon. Det viste seg imidlertid raskt at innsatsen var for liten til at det kunne bli lønnsomt, så produksjonen ble lagt ned. Men det skulle ikke gå mer enn rundt tyve år før driften igjen kom i gang, og denne gangen i en langt større målestokk.

I 1940 holdt en del mennesker på med å grave horisontale ganger langs åssidene. De hadde fått i oppdrag av det tyskdominerte «Norsk Bergselskap» å kartlegge molybdenforekomstene i Sørumsåsen. Den tyske krigsmakt ville nemlig blande molybdenen med jern for å bruke det blant annet i produksjon av våpen. Funnene må ha vært tilfredsstillende, i allefall rundt den gamle gruva, for utvinningen ble snart satt i gang igjen. Et lite nettverk av ganger og sjakter ble gravd ut. Selve nerven i systemet var en flere hundre meter lang stoll som gikk inn langt nede i åsen.

Framstillingen foregikk etter den såkalte «flotasjonsprosessen». Malmen ble ført ut av hovedstollen på lave vogner, drevet med strøm. Deretter ble den knust i en slags mølle omtrent til størrelsen på støvkorn. I flotasjonsverket, til daglig kalt «vaskeriet», ble molybdenen tilført vann blandet med noen kjemikalier, og luft sørget for at molybdenpartiklene steg til overfaten hvor de ble skummet. Steinpartiklene sank til bunns, ble skyllet vekk og gjennom et rør ført ut på en fylling. Denne fyllinga kan man forresten se rester av den dag i dag. Molybdenen ble så ført til tørkeriet hvor den endte opp som sementliknende biter og fylt i papirsekker.

Tyskerne trengte mye vann til sin virksomhet, og løsningen ble pumping fra Skaper-tjern. Avløpsvannet fra vaskeriet dannet en helt ny bekk gjennom skogen. Det skal ha hatt en spesiell lukt, og folk ble advart mot å drikke av det.

Gruvevirksomheten førte til at det oppstod et helt lite samfunn i Sørumsåsen. I begynnelsen ble det bare bygd et verksted og noen oppholdsrom, men etterhvert som produksjonen for alvor kom i gang, ble det satt opp flere bygninger. Den største var spise- og vaskebrakka som skal ha dekket et areal på 160 m². Videre var det verksteder, smie, kontorbygning, lagerhus og tre boliger. I skogkanten nede ved Linnes ble det dessuten bygget to funksjonærboliger som fortsatt er i bruk. Det mest dominerende bygget var likevel flotasjonsverket som var bygget i terrasser nedover åssiden. Her falt vannet fra avsats til avsats som et ledd i prosessen. I dag kan man se restene av den som noen tykke betongmurer.

Hvilken betydning hadde så gruvedriften for folk i lokalmiljøet? Da dette foregikk under annen verdenskrig og til og med av fienden, var det mye som ble hemmeligholdt. Det var forbudt å bevege seg i områdene rundt, noe tyske varselsskilt ga klart uttrykk for. Men molybdengruvene ga også arbeid til flere fra Linnes og distriktene omkring. I 1944 var det ansatt så mange som 102 mennesker, av dem var 7 funksjonærer.

Arbeidsforholdene kunne det nok være så som så med, for matrasjonene var knappe, selv om anlegget hadde sitt eget suppekjøkken med kokke. Men det var flere, også fra Spikkestad, som ønsket seg dit, kunne min farmors svoger fortelle. Det het seg jo at alle norske menn skulle arbeide, og de som ikke var så heldige å finne seg noe i hjembygda, kunne risikere å bli sendt langt av sted. Min farmors svoger, som var tømmerhogger dengang, hadde selv søkt seg til Sørumsåsen, men fikk beskjed om at de trengte han i skogen.

Ellers var det lite man fikk greie på av gruvedriften, i allefall her på Spikkestad. Som min farmor også har fortalt, så de lite til tyskerne i det hele tatt. Bare av og til kom det hestelass med molybden til Spikkestad stasjon. På denne tiden gikk jernbanen til Drammen gjennom Spikkestad. Det var riktignok en holdeplass i Linneslia, men gruvene lå i et nokså ulendt terreng, så det letteste var å frakte molybdenen forbi Skaper-tjern og videre til Spikkestad.

Gruvedriften holdt på under nesten hele krigen. Men i 1945 var det slutt. Prisen på molybdenen sank fra 50 kr pr kilo til 5 kr, og det sier seg selv at det ble umulig å fortsette. «Direktoratet for fiendtlig eiendom» kom inn i bildet, og man ble enige om å la folk fra lokalmiljøet forsøke seg med annen produksjon. En tid ble det laget loppepulver, og senere søtningsstoffet sakarin. Men det var mange problemer, for det ble stadig stjålet fra lagerrom og verksteder. Det endte med at hele anlegget ble solgt til en grosserer som, etter selv å ha solgt unna det mest verdifulle, auksjonerte bort resten. Husene ble kjøpt, revet ned og satt opp igjen andre steder, et par også på Spikkestad.

Det var imidlertid også mye annet som måtte gjøres. Gruveinnganger og dype sjakter måtte sikres både med hensyn til lekende barn og til fe. Noen steder satte man inn

betongpropper, andre steder nøyde man seg med å sette opp gjerder. Man har nemligpekt på at gruvene ikke måtte sikres så grundig at drift blir umuliggjort i all framtid. Molybden er som sagt et sjeldent metall, og i dag er det ingen molybdengruver i drift i Europa.

Gravedriften etterlot seg mange sår i landskapet. Men de blir stadig vanskeligere å finne, for vegetasjonen vokser raskt. Likevel, de interesserte kan fortsatt lett oppsøke ruinene. Den gamle jernbanestrekningen er nemlig gjort om til en fin turvei og den tidligere frakteveien om Skapertjern er fremdeles en brukbar sti. Sørumsåsen er blitt et yndet sted for turgående.

I dag er det bare transformatorkiosken over hovedstollen som står noenlunde hel igjen og vitner om gruverdriften som engang var her.

Kilder:

«Lier i våre hjerter», av Per Grimsrud

«Aschehough og Gyldendals Store Norske Leksikon»

Diverse samtaler med min bestemor, hennes svoger og et eldre nabopar.

Foto: Elin Margrete Johansen

Forsidebildet i nr 28

I forrige nummer ba vi leserne om å være behjelpelige med å datere det forsidebildet vi brakte, nemlig et utsnitt fra Spikkestad. I et brev til redaksjonen skriver Ole Sønju følgende:

Både Bygdemagasinet nr. 27 for mars og 28 for juni -94 har hatt motiver fra Spikkestad og jernbanen på omslaget.

På begge bildene fremgår det at jernbanen er under ombygging fra smalt spor til normalspor. Men på omslagsbildet i nr 27 fremgår også at master for elektrisk drift er reist, mens selve kjøreledningen fortsatt mangler. Jernbanen Oslo - Brakerøya ble åpnet for elektrisk drift 26. november 1922. Dette ble den første elektrifiserte statsbane i Norge. Men arbeidene hadde pågått over lang tid. Omslagsfoto på nr. 27 er et vinterbilde og kan være tatt vinteren 1920 -21 eller 1921 -22.

Omslags fotografiet på nr. 28 har Spikkestad Teglverk som hovedmotiv. Teglverket ble etablert som aksjeselskap i 1897 med Hans Spikkestad i spissen. I forgrunnen på bildet sees tre jernbanespor. To av disse er fortsatt smalsporet, mens det tredje har tre skinner. I en overgangsperiode under ombyggingen ble det derfor fremført både smalsporet og normalsporet materiell. Ombyggingen fra smalsporet til normalsporet drift ble avsluttet 11. februar 1920. Men allerede i 1909 var ombyggingen vedtatt av Stortinget. Også disse arbeidene gikk derfor over noe tid. Jeg antar at fotografiet kan være fra omkring 1918.

Det er forøvrig av interesse å merke seg at fotografiet er signert av den kjente røykenfotografen J. Foss.

Ole Sønju

Lingsom havregryn

Ole Sønjus lille innlegg i Bygdemagasinet nr. 28 fikk meg til å tenke på historien omkring dette produktet, og jeg får begynne med begynnelsen. Det var forresten havremel det startet med, havregryn kom til noe senere.

Gården «Lingsom» er mitt barndomshjem, og det var far, Erik N. Kverum, som startet det hele.

Far var utsatt for et uhell på gården en vårdag i 1928. En luke i låvegulvet sto oppe og i halvmørket så ikke far dette, men gikk like ut i lukeåpningen og falt ned på låvegulvet mange meter under. Han brakk både arm og ben, og bruddene var kompliserte og det ble langvarig sykehushospitalisering etterpå. Virkelig arbeidsmann ble han ikke etter dette, og det ble nødvendig å se seg om etter andre inntekter. Var det mulig å foredle kornproduktene til annet enn dyrefôr, hva med mel av Lingsoms havre?

På gården ble det dyrket mye havre, og i Grodalsmølla ble kornet malt. Havregryn kom til noe senere, men denne varen kjøpte far i Vivelstadmølla i Lier.

I bryggerhuset på Lingsom fikk far satt opp en melbøle i passende høyde over pakkebordet, og i bølen var det luker for påfylling i esker for mel og gryn. Eskene med bilde av Lingsom husker jeg ble levert av Aas Eskefabrikk i Drammen.

Både mel og gryn ble pakket i hel- og halvkilos esker, men mel ble også levert i 10 kilos pakninger. Oppfyllingen og veiingen var det min søster Aase og jeg som sto for, og jeg husker at mor hadde sydd hvite lerretsforklær og hetter til oss. Mor pakket eskene inn i særskilt gjennomskiktig papir. Det ble forseglet med oblat og bror Martin sørget for datostemplingen.

Det ble fars jobb å sørge for salget, og han fikk kunder rundt om i distriktet, ja så langt ned som til Holmestrand og Tønsberg, i Drammen og i Oslo fikk han kunder som var interessert i «Lingsom havremel» og «Lingsom havregryn».

I den første tiden var fars bil en «pedal-Ford», og jeg husker at mor måtte ta sertifikat for å hjelpe ham med kjøringen, skaden etter fallet på låven hemmet ham i lang tid. Bilen var en ombygget toseter med lasteplan og varerom, men snart ble det en innelukket varebil og her var navnet «Lingsom gård, Røyken» malt på.

Etter noen tid fikk far kontakt med Vestfold Flatbrødfabrikk på Barkåker, og han fikk salg av deres produkter også. Jeg husker bl.a. «Terje Wiigen» flatbrød.

Fars salgsvirksomhet begynte omkring 1929/30, og jeg tror han holdt på frem mot 1938/39. Han trivdes som selger - og av og til fikk vi barna bli med ham på salgsturene. Det var en hyggelig avveksling fra arbeidet på gården.

Ideen til «Lingsom havremel» tror jeg far fikk fra «Frigg havregryn», - boksen med «Frigg-gutten» på.

Noen av fars kunder husker jeg ennå: «Brødrene Engh» i Oslo, «Finn Olsen» på Billingstad og «Martin Olsen» på Brakerøya i Drammen.

Og jeg husker også mor fortalte om øvelseskjøringen med bilsakkyndig Hjort i Drammen: «De kjører bra», sa han, «men ryggingen får De overlate til Deres mann.»

Ja, det var den gang...

Randi Sandlund, f. Kverum

Aaros anno 1919:

Under herredstyreets beskyttende vinger....

Røyken herredstyre har behandlet et andragende om tillatelse til å drive kinematograf i Aaros. Ordføreren var litt betenkt og Oddevald sa. - Vi hadde en gang et slikt selskap i Vestbygda. De satte opp husker, kinematograf og mye annet rart. Pengene strømmet inn, og kjerringer som ikke hadde penger til mat i huset, husket og husket slik at de husket bort de få skillingene de hadde.

Andragendet ble enstemmig avslått.

Ole Sønju

Høyrekjøring i Norge

Fra folkeeventyrene husker vi historien om den brautende presten som alltid ropte: «Av veien» så snart han møtte andre veifarende. Uheldigvis var det kongeskyssen han møtte engang og sin vane tro ropte han også nu: «Av veien».

Kongen likte dette dårlig og til straff skulle presten den neste dag møte opp i kongsgården og svare rett på de spørsmål kongen ville stille ham. Presten hadde liten lyst på dette og fikk i stedet klokkeren til å møte for seg. Klokkeren var kjent som en snarstenkt og munnrapp mann og han svarte kongen så godt at det kostet presten både kappe og krage.

Men det var litt om det som førte til fremtidig kjøring på høyre side av norske veier.

Ved et tilfelle kom jeg over Bjarne Rognans artikkel om skyssvesenet i Norge og her gjengir han Generalveimester Ingiers pålegg i form av:

Placat

For den Rejsende og for Landets Drifter fornødiges ikke allene gode Veje, men ogsaa en almindelig bestemt Regel for sammes Benyttelse. Rejsende baade med og uden Læs mødes, og venter begge forgjæves, den ene skal vige for den anden; imidlertid viger ingen af dem, men kjører lige imod hinanden. Ved Dagens Lys lader dette sig rette, skjøndt ikke uden Sinkelse og ofte Klammerie; men ved Nattens Mørke, naar den ene ikke kan see hvad Side den anden vil holde sig, da er Ulempen større. Den gamle Uorden at lade Hestene om Vinteren gaee midt efter Vejen, hvor den, af Hestenes skarp skoede Been udhules, og hvilken Huulhed eller Grøft trækkende Slæde og Læs til sig, foraarsager at man ikke uden Besværlighed kan komme den Mødende forbi, foruden den Fare Hest, Redskab og Læs derved underkastes. Saa længe denne Uorden skal finde Sted, vil den ellers gode Foranstaltning med 5 Alen brede Snepløve, om ej ganske, saa dog for en stor Deel forfejle den gode Hensigt. Derimod vil, naar enhver er forbunden at holde højre Side (Aarsagen fordi Kiørende altid gaer paa venstre Side af sitt Læs, for bedre at holde det og skuffe det ud i Vejkanten med højre Haand) den Ulejlighed med Hesteskoens Gravning paa Midten af Vejen, fordeelees i en større

Bredde, hvilket igjen bringer den Fordeel; at Slædestængerne vil fastrykke og jevne den af Hestens Been løsnede Snee eller Iis, og saaledes vil hele Vejen, i en større Bredde, bedre modstaa den Slid og Beskadigelse som Kiørselen hidindtil har foraarsaget i en enkelt smal Linie. Af forestaaende Aarsager bliver herved for Eftertiden bestemt:

- 1) At alle og enhver, paa de alfare Veje bør være forpligtet, saavel Sommer som Vinter, med og uden Læs, at holde til højre Side, og ikke benytte meer end den halve Side af Vejen, da den anden halve Side skal benyttes af de Mødende og forbikjørende. Undtagelse er altsaa blot i det Tilfælde at nogen skal kjøres forbi.
- 2) At alle og enhver, ved at hvile eller fraspande deres Hest ved Gjestgiver- eller Hvilestederne, bør iakttage, at det skeer paa Siderne af Vejen, saaledes at Kjørselelen ikke hindres.

Hvilken Politie Advarsel for Vejens benyttelse herved offentlig bekendtgjøres til Overholdelse.

Lian den 10. Februarii 1807.

Ingier.

Major og General-Vejmester.

Og slik fikk vi altså høyrereglen.

Kilde: Riksarkivarens inf.: Bj. Rognan, Etn. ad. UiO.

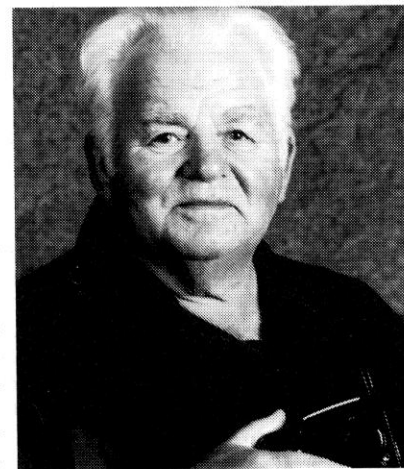
Odd H. Sandlund.

I manns minne:

Gunnar Hagenlund:

Hyggen for 60-70 år siden

77-årige Gunnar Hagenlund har skrevet en del barndomserindringer fra Hyggen. Han er født og oppvokst i Hagenlund i Hyggen. Omkring 1965 utvandret han til Canada, og er nå bosatt i Powell River på Canadas sørvestkyst. I forrige nummer hadde vi en fyldigere presentasjon av Hagenlund. Vi bringer her den første i en serie av erindringer som Hagenlund har skrevet for Bygdemagasinet.

Gunnar Hagenlund (Foto 1994)

Iskremmaskinen

Den gang - i begynnelsen av 30-åra - var det ikke slik som i dag at en bare kunne gå inn i butikken og kjøpe seg en iskrem om en fikk lyst på det. Iskremen måtte lages på stedet på en spesiell måte som jeg nå vil beskrive.

Kafévertinnen i Hyggen het Margit Juliussen. I sommertiden hadde hun et oppslag i kafeen i slutten av uka: Klokken 10 formiddag førstkommende søndag ville det bli iskrem å få kjøpt. Vel å merke hvis noen ville hjelpe til med å trekke sveiva på iskremmaskinen. Iskremmaskinen besto av to små tønner laget av staver. Tønnene var plassert inni hverandre. Den innerste - hvor iskremen skulle lages - var mindre enn den ytterste, og den hadde tannhjul og sveiv. Den ytterste tønna ble fylt med grovt salt. I den indre ble fylt opp 5-6 liter kremfløte, sukker og noe vaniljeekstrakt. Dermed var alle ingredienser på plass, og Margit satte en eller to gutter i gang med å sveive. Betalingen var en 10-øres iskrem. Det var en tung jobb som hun umulig hadde kunnet gjøre alene. Etter 20-25 minutter var det en tykk fin iskrem. Hun solgte den i iskremkjeks i to størrelser, 10-øres og 25-øres. Det sto gjerne en flokk med ungdommer i kafeen og spiste den gode iskremen. Beholdningen varte ikke lenge.

Potetopptaging

En annen ting jeg husker spesielt godt var at to gutter av oss en høstdag ble bedt om å komme bort til naboen. Han hadde en ganske stor potetåker, og nå var det på tide å få potetene opp av jorda og i hus. Han bød oss 1 krone og 25 øre dagen for å ta opp potetene, fylle de i sekker og kjøre de inn på låven. Vi brukte en uke på den jobben. Og da potetene var vel i hus, kom naboen med ristings-pungen sin og betalte i samsvar med avtalen. Men så sa han: «Nå gir dere krona til deres mor, 25-øringen beholder dere sjøl».

Slaktetid

I november slaktet vi gjerne to griser hjemme i Hagenlund. Men slakteren var en stor skøyer. En gang han sto og tok busta av grisen, stoppet han plutselig opp i arbeidet og sa: «Trur du ikke jeg glemte «rompedraget» borte hos'n Anton. Ville du være så snill å fly og hente det?» Og vi ongane fløy av sted, men det ble stor latter hos'n Anton da vi kom med ærendet vårt. Men de prøvde å få oss til å gå til en annen nabo for å se om vi kunne finne «rompedraget» der. Vi lot oss imidlertid ikke lure to ganger, og vendte hjem igjen til Hagenlund og slaktingen. Og også slakteren fikk seg en riktig god latter.

Kramsfugl i snarer

Om høsten kom trost i store flokker og gjorde stor skade på frukt- og bæravlingen hos bønder og småbrukere i Hyggen. Derfor lærte vi oss å lage snarer og å sette de opp for å fange ugangsfuglene. Jeg røktet snarene mine før jeg gikk på skolen, og kunne komme hjem med 6-8 troster. For at ikke katta skulle ta dem, hengte jeg dem opp på loftet. Når jeg vel var hjemme fra skolen igjen ved 3-tiden på ettermiddagen, ribbet jeg av de fjæra, åpnet og vasket dem. Vi likte best svarttrost og duetrost. Mor likte godt dette tilskuddet til kostholdet i Hagenlund. For det var lite penger den gangen, og vi kunne ikke gå til butikken for ofte.

Somme tider, når jeg fikk riktig mange fugler, kunne jeg reise til Drammen og selge fuglene til kjøpmennene der. De ble kalt kramsfugl og jeg fikk 25 øre stykket for dem. Om høsten hang det store bunter både av kramsfugl og storfugl utenfor dørene til kjøttbutikkene rundt Bragernes torg. Tielemans og Bråten var de største butikkene.

Kundene sto og betraktet viltet og valgte ut de fuglene de syntes var best. Av storfugl var det tiur, orrhane, røy eller orrhøne. Ryper fantes ikke i Hyggentrakten. Ville man ha denne fuglen, måtte en helst reise til Karl A. Jensen i Oslo.

Gunnar Hagenlund

Intervju med Odd H. Sandlund

Da Odd H. Sandlund ble hedret for sin innsats for Historielaget på et medlemsmøte i oktober, benyttet jeg anledningen til å få noen ord med ham.

- Odd Sandlund, du er så vidt jeg forstår en av dem som har vært med i Røyken Historielag siden starten, kan du si litt om hvordan det hele begynte?

- Jo, det var Bondelaget som i sin tid tok initiativet til å starte et historielag i Røyken. Hans Graff ble den første formannen, og han var medlem av Bondelaget. I januar 1966 ble det arrangert et stiftelsesmøte, og der ble det nedsatt et interimstyre hvor jeg ble medlem. Jeg satt forøvrig som kasserer og sekretær de tre første åra. Det ble en sammenhengende periode på 11 år som sekretær, og siden hadde jeg atter dette vervet en toårsperiode.

- Jeg kjenner deg som en av de faste bidragsyterne til årbøker og bygdemagasinet, så du har tydeligvis skrevet en del gjennom åra?

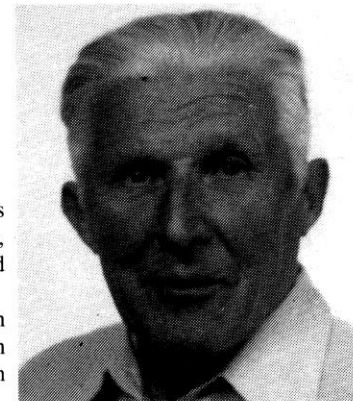
- Ja, jeg har vært bidragsyter til åtte av de elleve årbøkene Historielaget har gitt ut. Jeg har også vært redaktør av Bygdemagasinet og ga der ut tre nummer. For tiden er jeg fast medlem av årbokkomiteen.

- Hva er det som har vært din hovedinteresse her i bygda?

- Det må være Røyken kirke. Jeg var kirkeverge i seks år, og var en av to forfattere som i 1980 ga ut et festskrift for Røyken kirke i anledning 750-årsjubileet. Jeg har i åras løp hatt mange omvisninger i kirken for foreninger, lag og skoler, og driver fremdeles med det. «Kirkeringen» har også fra tid til annen bedt meg holde foredrag.

- Det er ille at så mange kirker og kirkegårder er blitt utsatt for brann og skjending i det siste av spesielle ungdomsmiljøer. Det har kommet meg for øre at du var med og holdt vakt natt til 6/6 i fjor da man fryktet angrep fra satanistmiljøer?

- Ja, jeg ringte til sognepresten for å høre om det var ordnet vakthold. Kirketjener Helge Opsahl skulle gå vakt, og jeg ble med. Vi gikk der til klokka 3 om natten, da ble vi avløst av noen fra menighetsrådet.

Dette med gravskjending er forresten ikke noe nytt. Jeg kommer til å tenke på en episode fra min tid som lensmannsbetjent i Røyken tidlig i 50-åra. En natt var beplantningene for en del av gravsteinene blitt rasert. Dette ble satt i sammenheng med noen tilfeller av gravskjending som nylig hadde skjedd i Oslo, og lensmannsbetjentene ble kommandert ut for å holde vakt. Jeg gikk vel der den første natta, og deretter var det David Eikenes og Oddbjørn Berget som gikk ei natt hver. Noen dager senere fikk vi imidlertid oppklart det hele. Det viste seg å være elskovssjuke pinnsvin som hadde vært på ferde. Men jamen hadde de greid å forårsake store ødeleggelser!

Jeg takker for intervjuet, og håper at jeg fremdeles kan regne med Odd H. Sandlund som en av de faste bidragsyterne til Bygdemagasinet.

Turid Sandvik

«Takk for tomlingen»

På lagsmøtekvelden den 15. oktober ble min innsats for Røyken historielag påskjønet med utmerkelsen «Tomlingen» og med hyggelige ord fra formannen - Cato L. Christoffersen. Jeg satte stor pris på dette.

Men så kan en kanskje spørre - hva er en «tomling»?

Jo, et 1700-talls drammeglass i tinn, formet som en halvkule uten «stett». Kanhende derav navnet, muligens kan den tumle litt når den fylles. Originalen befinner seg i Drammen Museum, men kopiert med museets tillatelse. At den er av tinn har sin årsak i at tinn var menigmanns sølv i gamle dager.

Hjertelig takk for den fine gaven.

Odd H. Sandlund

Fra arbeidet i komiteen for slekts- og gårdshistorie

Redaksjonen av Bygdemagasinet vil gjerne bringe leserne stoff om det varierte arbeidet som pågår innenfor Historielaget, og vi ba derfor Gustav Kirkerud om å gi en liten rapport om aktiviteten i komiteen for slekts- og gårdshistorie.

Den gamle formannskapsprotokollen

Som kjent har komiteen for slekts- og gårdshistorie innen Historielaget tatt for seg den eldste formannskaps- og kommunestyreprotokollen i Røyken. Man vil forsøke å tyde og skrive den av, slik at de betydelige lokalhistoriske opplysninger som den naturligvis inneholder kan bli tilgjengelige for almenheten. I hvilken grad dette vil lykkes er det imidlertid for tidlig å si noe om.

Protokollen som omfatter tidsrommet fra formannskapets første møte 20. juni 1837 til 1871 er jo skrevet med gammel gotisk skrift som ikke alltid er så lett å tyde, så det er et langvarig og møysommelig arbeide som ligger foran. Med et møte annenhver uke og fri om sommeren, vil nok arbeidet ta noen år.

Komiteen som består av Bernt Bærem Svendsen, Asbjørn Westermann (leder) samt undertegnede, har i denne saken blitt forsterket med følgende: Odd Arne Svendsrud, Jorunn og Bjørn Dambo, og Mary og Olaf Skryset. For å få tilstrekkelig fremdrift i arbeidet, er man blitt enig om at tydingene delvis må gjøres som «hjemmelektse». I praksis er det Svendsrud som har arbeidet mest med dette, samt skriving og kopiering.

Man er nå kommet fram til 1841 i kommunestyrets historie, og når det gjelder saker som har vært behandlet på denne tida, så var kommunens / almuens kjøp av Røyken kirke en av de viktigste. Saken kom opp allerede i februar 1838, da lensmann Wilhelm Gabrielsen som da stod som kirkens eier, kom med et tilbud til formannskapet om å selge kirken. I juli samme år så det ut til å gå i orden med kirkekjøpet, men det oppsto nye forviklinger. Amtet (fylket) og Kirkedepartementet hadde også sitt å si, og det tok hele 11 år fram til 1849 før kommunens kjøp av kirken endelig gikk i orden.

Driften av det daværende kornmagasin bød også på endel bry for kommunestyret. Man lånte ut såkorn til bønder som trengte det mot å få tilsvarende korn tilbake etter at treskingen var unnagjort, men det viste seg at det alltid var endel restanser som var vanskelig å inndrive. Man lånte forøvrig også ut penger av kornmagasinets kasse mot kausjon til de som trengte det.

Av andre saker kan nevnes at det sommeren 1838 ble ansatt bygdevekter i Røyken. Det var Gullik Pedersen Blåhella som fikk denne jobben. Han skulle ha som spesiell oppgave å «utføre» av bygda fanter og andre fremmede fattigfolk som drev med «betleri» og var til fortred for bygdas egne folk. For dette skulle han ha 10 spesiedaler i fast lønn og 4 skilling for hver person som han utført av bygda. I 1839 foreslo ordføreren at det sammen med nabokommunene Lier og Hurum skulle opprettes et «physicat» (legekontor), men dette forslaget ble det ikke noe av denne gang.

Det var naturligvis svært beskjedne ting kommunestyret dengang hadde å ta seg av i forhold til nåtida. Av bygninger var det foruten Kornmagasinet vesentlig prestegården og klokkerboligen (som samtidig var skole) som man hadde vedlikeholdet av. I de første 3 år var sogneprest Schnitler ordfører, og formannskapsmøtene ble da holdt i prestegården som regel hver måned. Kommunerepresentantene holdt til på Østre Grini, og møtene ble kunngjort ved hjelp av budstikke.

For komiteen
Gustav Kirkerud

Hyggen anno 1921:

Uønsket akrobatisk luftseilas

Vi har funnet et fornøylig leserinnlegg i Buskeruds Blad fra 8. september 1921. Det er skrevet av en av Røykens kommunestyrerepresentanter, og lyder:

I «Buskeruds Blad» for mandag beklager formanden i Hyggen idrætsforening sig over de 11 voksne i herredstyret, fordi foreningen ikke fik 200 kroner til stillads for at øve akrobatiske kunster paa. Mon tro om der i Røyken ikke findes bakker, hvori de kan drive skiidræt, om der ikke bevilges av Røykens kommunekasse til stillads, hvorpaa de fra høiere luftlag skal vise hvad de duer til. I gamle dage paa landet trængtes mindre idræt, idet arbeide gik foran. Jeg kan ikke komme fra, at idrætten for tiden utarter til yderligheter ved at f.eks. skisport skal drives i form av luftseilads.

En av de 11

Røyken herredstyre hadde på dette tidspunkt 20 representanter. Vi må derfor anta at avslaget skjedde med knapt flertall.

I Hyggen hadde man på dette tidspunkt en relativt aktiv idrettsforening som i 1920

Noen av deltakerne i landsrennet på ski i Hyggen 25. februar 1920. Mannen foran til venstre med startnummer delvis skjult under jakka er Kolbjørn Wang. Mannen rett foran flaggstanga er Harald Johansen, mens startnummer 34 er Oskar Pedersen. Om Kolbjørn Wang heter det at han var en svært dristig hopper, men med noe uryddig skiføring. Han var medlem av Idrætslaget Reykin. Oskar Pedersen var også en meget habil skiløper. Allerede i 1915 mottok han Idrætslaget Reykins medalje som «Bedste Skiløber». Han var medlem i Hyggen idrætsforening.

sogar arrangerte et landsrenn på ski. Røyken historielag har et bildearkiv hvor det også finnes et foto av noen deltakere i dette landsrennet.

Et beløp på 200 kroner høres beskjedent ut i vår tid. Kommuneforvaltningens totale utgiftsbudsjett for 1921-22 var 924.500 kroner og folketallet var ca 5550. Eller sagt på en annen måte: De folkevalgte forvaltet bare 167 kroner på vegne av hver enkelt innbygger i Røyken.

Ole Sønju

Svar på premiekonkurransen i nr 28

Forrige nummers premiekonkurranse var sendt inn av Bernt Haug, og viste en gjenstand som liknet på en lav krakk med tre bein, men kun med en halvsirkelformet bue istedet for sete. Bernt Haug forteller følgende over telefonen:

«For en 70 år siden hadde vi en slik krakk i bruk hjemme på gården, og den ble brukt av bakstekona til å legge bakstefjøla på når hun satt i bryggerhuset og bakte flatbrød. Hun satt da på en annen krakk med beina innunder og inn i buen på bakstekrakken, og på selve buen hvilte fjøla. Hun satt altså med magen mot bakstefjøla, og så hadde hun takka ved siden av i peisen.

- Men bakstekrakken virker ganske lav, fikk hun da skikkelig arbeidshøyde på fjøla?

- Riktignok var kona lita av vekst, men det er mulig at krakken har vært bygd opp, det husker jeg ikke. Bakstekona vår het forøvrig Petra Syvertsen og bodde ved Grimsrudbukta.»

Redaksjonen har mottatt to svar fra leserne. Ivar Nerbye skriver følgende:

«Dette er en melkekrakk (fjøschrakk). Har også sett det har vært innfelte planker inne i buen. Det kan også være en bånkrakk. På setra på mitt hjemsted er det 2 krakker inne som er på samme fasong, men lenger ben. Var til å sitte på inne.»

Bernt Haug kommenterer at krakken sannsynligvis er for stor til at den kan ha tjent det formålet Ivar Nerbye beskriver. Det som kanskje ikke går så godt fram av bildet, er at den er nesten en meter i diameter og cirka 75 cm dyp.

Et annet svar ble sendt inn av Hermod Skryhset i sommer, og lyder slik:

«Den avbildete gjenstand er en vaskekrakk: det stod en stamp med skyllevann inne i ringen, så blev tøiet skyllet og drat over krakken og banket med et banketre, for å banke askeskåret (luten) ut av tøiet, og så ned i stampen for etterskylling.»

Denne forklaringen er såpass detaljert at Hermod Skryhset må ha sett en liknende gjenstand i bruk til det formålet han beskriver. Bernt Haug er også enig i at denne anvendelsen høres rimelig ut, men kan imidlertid si for sikkert at gjenstanden aldri har vært brukt til vaskekrakk der på gården.

Dessverre kan Bernt Haug fortelle at Hermod Skryhset, 90 år gammel og sprek til det siste, brått døde før jul. Hans kone, som vi kontakter over telefon, kan ikke hjelpe oss videre, og dermed står vi uten endelig svar på spørsmålet.

(Red.)

Premiekonkurransen nr 29

Ei steinhelle med denne innskriften innhugget (fotografiet) finnes et sted i Røyken kommune. Og oppgaven er: Hvor i Røyken finnes denne steinhella?

Din besvarelse sender du til Bygdemagasinet adresse (se side 2) innen utgangen av juni 1995.

Kulturuka 1995

Det går mot Kulturuke igjen - og Historielaget er med.

I år drar vi igang en utstilling på Kornmagasinet, 16., 17., og 18. mars og temaet er: **Premier, utmerkelser og hedersbevisninger i Røyken gjennom tidene.**

Her skulle det være mye å hente. Vi tenker oss en utstilling med stor bredde. Ikke nødvendigvis alt av hva f.eks. en idrettsforening eller et skolekorps har klart å erobre, men kanskje den medaljen, pokalen, sløyfa eller diplom som henger litt høyt eller som har en spesiell historie bak seg.

Vi vil ha frem fra glemselen, fra skap og skuffer, gamle diplom, medaljer, hedersbevisninger av ymse slag - for birøkt, dyrestell, stell av skog, frukt og hage, husflid, omsorg, musikk o.s.v.

De aller fleste foreninger og lag i kommunen har fått brev fra oss i denne anlednin-

gen, og responsen har ikke vært overveldende. Men vi er godt i gang, og de som drar lasset denne gang er:

Mette Ølstad- 31.28.60.54

Svein Eugen Hansen- 31.28.10.63

Frødis Christoffersen - 31.28.21.02

Har du noe av interesse, så ta kontakt med oss.

Forøvrig er alle velkomne til en tur innom Kornmagasinet disse dagene.

Frødis Christoffersen

Aktiviteter våren 1995

4. mars - 19. mars Kulturuka (utstilling på Kornmagasinet 16. - 19. mars)

23. mars Tur til Aass bryggeri

30. mars Årsmøte på Kornmagasinet

8. mai Årbok 1995 (Frigjøringsjubileet)

7. mai Markavandring

14. mai Markavandring

10. juni Besøk på Oscarsborg

11. juni Tur langs Kyststien

Postverket.
Bl. 79.

Kvittering for bladpenger.

Hr. *Ole. Spassum*

har betalt *9* kr. *00* øre i kontingent og porto for *1* eksemplar

av bladet *Buskvid Blad* for *3. kvartal 1996*

post. *S. Hansen* 1936

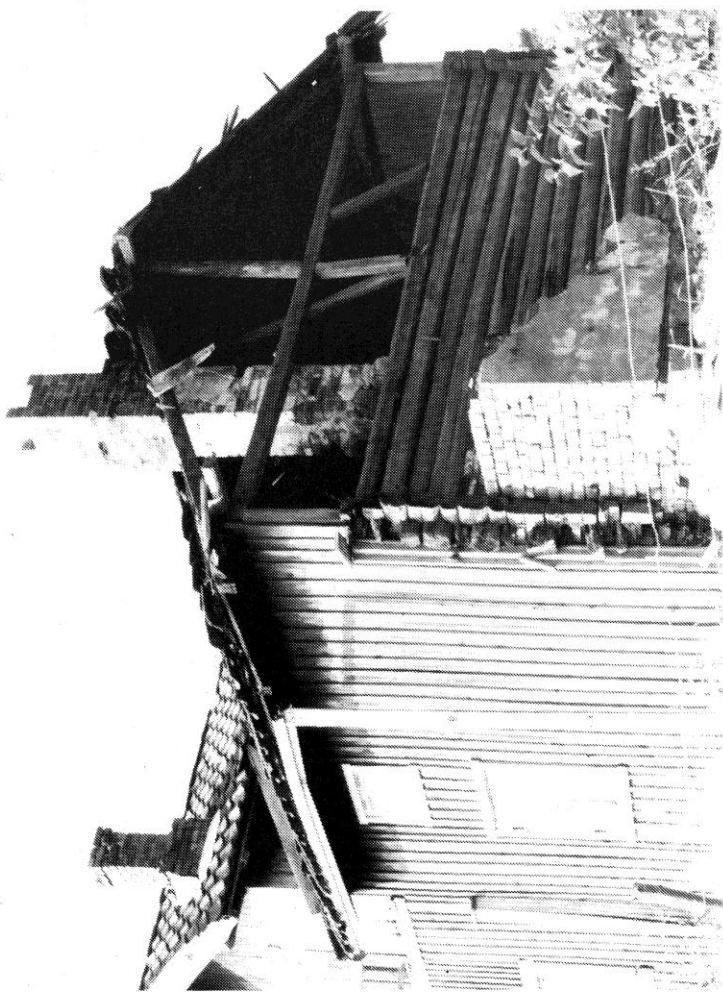
9. 38. A 6.

Bryggerhuset på Hajum

Bryggerhuset på Hajum ble revet i 1987 for å gi plass for ny garasje på gården.

Historielaget fikk den ca. 200 år gamle bygningen av Petter Baarsrud. Bryggerhuset inneholdt også drengstue.

Huset ligger nå lagret i låven på Hernestangen. Vi håper å få satt det opp der nede som en del av bygdetunet.

Årsberetning for Røyken Historielag 1994–95

Tillitsverv:

Følgende medlemmer har hatt styreverv eller deltatt i forskjellige komiteer i løpet av året:

Styret:

Cato Christoffersen, formann
Bjørn Brønner, nestformann
Mette Ølstad, sekretær
Per Olav Leren, kasserer
Knut Skjeggstad, styremedlem
Dagfinn Ingebretsen, varamann
Hans Ramton, varamann
Svein Eugen Hansen, varamann

Dagfinn Ingebretsen
Hans Graff
Thorleif Remme
Jan Ove Bjørk
Sverre Hella

Bygdemagasinet:

Turid Sandvik, redaktør
Bjørn Brønner
Jan Lien

Arrangementskomiteen:

Solveig Ingebretsen, leder
Penny Hansen
Gerd Fossnes
Bjørn Fossens
Bernt Bærem Svendsen
Jan Otto Høybråthen
Bente Ølstad
Ragnar Ølstad

Slekts- og gårdshistorie:

Asbjørn Westermann, leder
Gustav Kirkerud
Bernt Bærem Svendsen

Revisorer:

Tom Sletner
Thor A. Johansen

Museumskomiteen:

Olaf Skryseth, leder
Bjørn Eric Hansen
Frøydis Christoffersen
Anne Berit Hella
Ivar Nerbye
Knut Clausen
Jørn Jensen

Valgkomité:

Ole Sønju
Terje Martinsen
Harald Melvold

Husstyret:

Olaf Skryseth, leder
Bjørn Fossnes

Medlemmer:

Laget teller pr. 28. februar 1995 - 446 medlemmer. Medlemmer som ikke hadde betalt kontingent ved årsskiftet ble strøket. Ved samme tid ifjor hadde laget 425 medlemmer.

Styremøter:

Laget har avholdt 10 styremøter.

Medlemsmøter:

Det er avholdt 2 medlemsmøter høsten 1994. I tillegg kommer det tradisjonelle julemøtet. Alle møtene har vært meget godt besøkt.

Aktiviteter:

I stikkordsform gjengis her de viktigste saker fra året 1994/95:

- Utleie av Kornmagasinet har ikke gått fullt så bra som budsjettet. Vi har nå fått avtale med Røyken Knivklubb om leie hver første mandag i måneden.
- Selve Salen i Kornmagasinet fikk nytt gulv sommeren 1994. Salen ble også malt opp. Flott dugnadsjobb utført av Svein E. Hansen og Arne Trulsvik.
- De gamle filtflisene i rommet ved siden av kjøkkenet er fjernet. Nytt belegg vil bli lagt her og i kjøkkenet.
- Styret vurderer å kjøpe inn nye bord til Salen. Reparasjon av stoler er også nødvendig. Kornmagasinet vil deretter være mer presentabel for utleie.
- Styret har også i år kommet med uttalelser i reguleringssaker. Siste ord i Hagansaken i Nærnes er ennå ikke uttalt.
- Oldtidsmarsjen ble gjennomført 18.9.94 for 7. gang med 133 deltagere.
- Det er avviklet 2 markvandring. 29. mai til Bygdeborgen på Villingstadåsen og 4. september fra Auke til Bårsrudtjernet. Sommervandring fra Åros til Ramton ble arrangert 14. august.
- Arbeidet med Bygdetunet på Hernestangen har kommet et skritt videre. I løpet av 1994 ble tomten til det første bryggerhuset fra Gjellum gravd ut. Arbeidet ble utført ved hjelp av Olaf Skryseth og hans gravemaskin. Grunnmuren med utvendig forblending av granitt fra Wangs-fjellet er på det nærmeste ferdig.
- Årbok nr. 11 ble utsendt til medlemmene og inngikk for første gang i kontingenten.
- Bygdemagasinet med Turid Sandvik som redaktør ble godt mottatt av medlemmene.
- Historielaget har etter henstilling fra kommunen påtatt seg en del arrangementer i forbindelse med feiringen av 50 års-jubileet for freden.
- I samarbeide med Penny Hansen og Multiservice AS påtok vi oss salget av 280 Kulturlandskapskalendere for 1995. Dette innbrakte hele 9.800,- kroner til laget. I denne forbindelse hadde vi stand på Rortunet 3 lørdager. Dette ga god kontakt med publikum. Salg av årboken, Røykenboken og tegning av medlemsskap.
- Representanter for styret har hatt møte med ordfører og rådmann for å orientere om lagets virksomhet.
- Laget har i løpet av året mottatt et gammelt orgel som opprinnelig sto i Åros kirke. Dette er plassert i Salen på Kornmagasinet. Et gammelt piano som har stått på Slemmestad barneskole er mottatt og plassert i Salen på Hernestangen.
- Etter henstilling fra Kommunen har medlemmer av laget påtatt seg arbeid med registrering av kulturminner. Foreløpig i Slemmestad. Arbeidet utføres av Harald Melvold, Harald Lillelien, Sverre Bauer og Solveig Ingebretsen.

Styret

Regnskap for Røyken Historielag 01.01.94 - 31.12.94			
Inntekter	Regnskap 94	Budsjett 94	Regnskap 93
Kontingenter 94	43.550,00	40.000,00	29.900,00
Regnskapet 93	12.344,00	15.000,00	10.000,00
Salg av Røykenhistorie	4.700,00	0,00	0,00
Provisjon salg Ulfaker	750,00	0,00	0,00
Salg av Ulfaker	3.900,00	2.000,00	1.940,00
Salg av Julekort, kart m.m.	415,00	300,00	281,00
Overbudsut Odalsmarsjen	2.078,00	2.000,00	2.879,10
Renteinntekter	2.735,75	4.000,00	8.855,48
Anne inntekter, bidrag etc.	6.198,50	1.000,00	500,00
Salg løstevare	9.800,00	0,00	
Sum inntekter	117.650,25	64.300,00	54.155,58
Utgifter:			
Løn av Kommagaset	21.000,00	15.000,00	15.000,00
Maler, bildektinger	777,00	5.000,00	4.150,30
Potto	7.447,99	6.000,00	5.811,40
Byggesmagaset	11.623,00	10.000,00	8.782,00
Kontingenter 93	15.000,00	15.000,00	15.000,00
Regnskapet 93	300,00	5.000,00	2.764,00
Hemstangen (Note 1)	38.278,85	22.000,00	26.182,28
Kontingenter	770,00	1.000,00	940,00
Diverse utgifter	14.690,92	8.000,00	7.024,98
Årskot 94	15.696,50	5.000,00	
Innramming av bilder	585,00	0,00	3.187,00
Sum utgifter	111.626,26	78.000,00	74.754,66
Overbudsut/Underbudsut	5.124,99	-13.700,00	-20.599,28
Jordbunde egenkapital	74.549,75	74.249,75	94.948,03
Overføres Risikostas egenkapital	5.124,99	-13.700,00	-20.599,28
Til disposisjon pr 31.12. 93/92	79.892,74	60.549,75	74.249,75
Note 1 Utg. Hemstangen-Tisk fra R. kom. = 51276,85-13.000,- = 38.276,85 Hvorav driftsutgifter = 3.950,-			
Regnskapet revidert og funnet i orden		Røyken den	
Kari-Sævi		Tom Sletner	

Tor A. Johansen

Regnskap for Røyken Historielag 01.01.94 - 31.12.94			
Balanse:	1994	1993	
Kasse	2.143,00	8.867,90	
Bank	86.953,27	115.952,67	
Pottgros	21.975,54	4.018,47	
Røykenboka	0,00	-4.600,00	
Årskot 93	8.558,00	-1.762,00	
Oldtidsmerker	2.460,00	3.910,00	
Utestående fordringer	1.875,00	9.960,00	
Sum eiendeler	123.578,81	135.452,04	
Egenkapital Historielaget			
Egenkapital Kommagaset	79.892,74	74.249,75	
Fondstøttening av bygningsbok	42.800,00	42.800,00	
Sum egenkapital og gjeld	123.578,81	135.452,04	
Røyken den 24. januar 1995			
Røyken Historielag			
Per Olav Leren			
Kasserer			
Regnskapet revidert og funnet i orden		Røyken den	
Kari-Sævi		Tom Sletner	

Tor A. Johansen

Regnskap for Kommagaset 01.01.94 - 31.12.94			
Inntekter	Regnskap 94	Budsjett 94	Regnskap 93
Husløn	21.000,00	15.000,00	15.000,00
Røyken Historielag	0,00	0,00	6.500,00
Røyken Kunstforening	6.500,00	6.500,00	9.750,00
Raukvin Rotary	0,00	0,00	8.200,00
Ungdomsskubben Lve R. Komm.	9.000,00	12.000,00	10.400,00
Diverse leilinnelster	2.000,00	10.000,00	
Tilskudd Røyken Kommune, nytt gult	38.250,00	43.500,00	49.850,00
Sum inntekter	76.750,00	97.000,00	109.700,00
Utgifter:			
Påkostninger	23.833,72	20.000,00	12.147,00
Utearbuder	1.830,00	2.400,00	8.634,55
Vedlikehold, m.m.	0,00	1.000,00	7.251,70
Bekkeleia, div.	560,00	900,00	4.730,00
Forsikring	4.867,00	5.000,00	4.730,00
Elektrisk	12.471,50	14.000,00	14.690,00
Telefon	2.520,00	2.500,00	2.694,90
Kommunale utgifter	2.963,00	2.500,00	2.821,20
Penshold	7.407,00	6.500,00	5.293,30
Brautalarm årsavgift	0,00	600,00	600,00
Sum utgifter	55.865,22	55.000,00	58.129,65
Underbudsut	-17.616,22	-11.500,00	-9.279,65
Jordbunde egenkapital	18.402,29	18.402,29	27.681,94
Jule overbudsut/underbudsut	-17.616,22	-11.500,00	-9.279,65
Disposisjon pr 31.12.94	766,07	6.902,29	18.402,29
Regnskapet revidert og funnet i orden.		Røyken den	
Kari-Sævi		Tom Sletner	

Tor A. Johansen

Budgett for Røyken Historielag 1995			
Inntekter:	Budsjett 1995	Regnskap 1994	
Kontingenter 1995	10.000,00	43.550,00	
Kontingenter 1996	15.000,00	12.344,00	
Bidrag Røyken Kommune	10.000,00	12.344,00	
Salg av Røykenhistorie	0,00	4.700,00	
Salg av Ulfaker	0,00	750,00	
Salg av Julekort, kart, etc.	3.000,00	3.480,00	
Overbudsut Odalsmarsjen	400,00	415,00	
Renteinntekter	2.000,00	2.879,10	
Andre inntekter, bidrag etc.	10.000,00	2.735,75	
Sum inntekter	6.500,00	9.800,00	
Husløn Røyken Rotary	6.500,00	6.500,00	
Husløn Røyken kvotabok	2.000,00	1.000,00	
Husløn diverse utløn	10.000,00	9.000,00	
Tilskudd Røyken Kommune, nytt gult KM	0,00	2.000,00	
Sum inntekter	91.800,00	134.819,75	
Utgifter:			
Maler og bildektinger	1.000,00	7.717,00	
Potto	7.000,00	7.407,00	
Byggesmagaset	6.000,00	11.823,00	
Årskot 94	2.000,00	300,00	
Diverse kontingenter	10.000,00	14.690,00	
Diverse utgifter	10.000,00	14.690,00	
Årskot 94	0,00	865,00	
KM Plussinger (nye bord 10' alene 3')	13.000,00	23.633,72	
KM Utearbuder	3.000,00	1.830,00	
KM Div. vedlikehold	2.000,00	500,00	
KM Penshold	5.000,00	4.867,00	
KM Forsikring	5.000,00	4.867,00	
KM Telefon	13.000,00	12.471,50	
KM Kommunale utgifter	2500	2528	
KM Penshold	3.000,00	2.563,00	
KM Rentehold	7.000,00	7.407,00	
KM Brautalarm - årsavgift	600,00	600,00	
Hemstangen, gift og alene	20.000,00	38.278,85	
Sum utgifter	97.600,00	148.852,48	
Underbudsut	-5.700,00	-11.873,23	
Jordbunde egenkapital	90.778,81	92.652,04	
Jule overbudsut	-5.700,00	-11.873,23	
Disposisjon pr 31.12.1995 (94)	75.078,81	90.778,81	
Sum inntekter	15.198,81	15.198,81	